

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 13 Οκτωβρίου 2022, με την ακόλουθη σύνθεση: Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Θεολογία Γναρδέλλη και Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Σύμβουλοι, Αθανασία Παπασταμάτη (εισηγήτρια) και Ελένη Ροζάκη, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε η Επιτροπεύουσα Πάρεδρος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Χαρίκλεια Ζάχου, που αναπληρώνει νόμιμα τον κωλυόμενο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεωργία Φραγκοπανάγου, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από ... (ΑΒΔ ...): αγωγή

Της ..., κατοίκου εν ζωή ..., η οποία απεβίωσε στις ... και τη δίκη συνεχίζουν, ο χήρος σύζυγός της, ..., ο οποίος εμφανίστηκε στο ακροατήριο και δήλωσε ότι συνεχίζει τη δίκη στο όνομά του και τα τέκνα της, ..., κάτοικος ... και ... κάτοικος ...

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Στελιανής Κουστουμπάρδη και

κατά του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (νπδδ) με την επωνυμία «Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης» (ΕΤΕΑ), το οποίο μετονομάστηκε από 01.1.2017 σε «Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών» (ΕΤΕΑΕΠ) (άρθρα 74 και 90 του ν. 4387/2016, Α' 85) και από 01.3.2020 εντάχθηκε στον «Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης» (άρθρο 1 του ν. 4670/2020, Α' 43) και παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 (Α' 127) της πληρεξούσιας δικηγόρου Αθηνάς Πετρόγλου (ΑΜ ΔΣΑ 14096).

Το νπδδ με την επωνυμία «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» (e-ΕΦΚΑ), που κατοικοεδρεύει στην Αθήνα (οδός Αγίου Κωνσταντίνου 8) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Διοικητή του, παραστάθηκε επίσης διά της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Στελιανής Κουστουμπάρδη. Στη συζήτηση κλητεύθηκε υπό την ιδιότητά του ως φορέα που από 1.1.2017 είναι υπόχρεος για την πληρωμή των συντάξεων του Δημοσίου και από 1.5.2018 έχει την

αρμοδιότητα κανονισμού σύνταξης των συνταξιούχων του Δημοσίου, βάσει του άρθρου 100 του ν. 4387/2016 και των κ.υ.α. 124456/0092/13.12.2016 (Β' 4074) και 2915/783/17.1.2018 (Β' 55), καθ' υποκατάσταση του Ελληνικού Δημοσίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Την εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου και του e-ΕΦΚΑ, η οποία ζήτησε την απόρριψη της αγωγής και

Την Επιτροπέουσα Πάρεδρο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, η οποία πρότεινε την παραπομπή της υπόθεσης στο Διοικητικό Πρωτοδικείο κατά το μέρος που αφορά το μέρος του ΜΤΠΥ και τις περικοπές στην επικουρική σύνταξη και την απόρριψή της κατά τα λοιπά.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, μέσω της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, στις 16 Μαρτίου 2023.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

1. Η ένδικη αγωγή εισάγεται προς συζήτηση ως προς την αρχικώς ενάγουσα ... μετά την ... Πράξη του Προέδρου του Τμήματος, με την οποία διατάχθηκε ο χωρισμός της από ..., με ημερομηνία κατάθεσης ... και ΑΒΔ ..., από κοινού ασκηθείσας αγωγής πενήντα εναγόντων, ως προς την ανωτέρω αναφερόμενη στο υπό στοιχείο 46 αυτής ενάγουσα με νέο ΑΒΔ ... (άρθρο 92 του ν. 4700/2020), η εκδίκαση της οποίας ορίστηκε για την παρούσα δικάσιμο.

2. Συνεπεία του θανάτου της ανωτέρω ενάγουσας στις ... (βλ. τη σχετική ... ληξιαρχική πράξη θανάτου του Ληξιαρχου του Δήμου ...), ήτοι μετά την άσκηση της αγωγής, επήλθε διακοπή της δίκης που ανοίχθηκε με την άσκησή της (άρθρο 52 παρ. 1 του ν. 4700/2020) και τη δίκη νομίμως επαναλαμβάνουν, υπεισερχόμενοι στη δικονομική της θέση, κατ' άρθρο 54 παρ. 1 του ν. 4700/2020, κατόπιν σχετικών δηλώσεών τους για τη συνέχιση της δίκης ως κληρονόμοι της, ο χήρος σύζυγός της, ... και τα τέκνα της, ... και ... (προφορικώς στο ακροατήριο ο πρώτος εξ αυτών και εγγράφως με τις από ... αντίστοιχες δηλώσεις τους, η δεύτερη και τρίτη εξ αυτών), ως μόνοι πλησιέστεροι συγγενείς και εξ αδιαθέτου κληρονόμοι της (βλ. το ... πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών του Δήμου ..., το ... πιστοποιητικό του Ειρηνοδικείου ... περί μη αποποίησης κληρονομίας, το ... πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου ... περί μη κατάθεσης αγωγής προσβολής κληρονομικού δικαιώματος, το ... πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου ... περί μη προσβολής κατά του κύρους της διαθήκης και το ... πιστοποιητικό της Γραμματέως του Ειρηνοδικείου ..., σύμφωνα με το οποίο, με το ... Πρακτικό του Ειρηνοδικείου ..., δημοσιεύθηκε η από ... (ιδιόγραφη) διαθήκη της ενάγουσας, στην οποία δεν έχουν περιληφθεί οι επίδικες αξιώσεις της - άρθρο 1801 ΑΚ).

3. Με την κρινόμενη αγωγή και καθ' ερμηνεία αυτής, η αρχικώς ενάγουσα, εν ζωή συνταξιούχος του Δημοσίου κατά τα εκτιθέμενα στην αγωγή, ζητεί να αναγνωριστεί η υποχρέωση των εναγομένων να της καταβάλουν νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, το ποσό των 35.000 ευρώ. Από το ως άνω συνολικώς διεκδικούμενο ποσό, ζητεί, στο κεφάλαιο «V. ΑΙΤΗΤΙΚΟ» της αγωγής: α) το ποσό

των 25.000 ευρώ ως αποζημίωση, το οποίο σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, αντιστοιχεί «μεσοσταθμικά (...) περίπου» στη διαφορά μεταξύ των ποσών συντάξεων που έλαβε και των ποσών που θα ελάμβανε, εάν δεν εφαρμόζονταν επί των συντάξεών της (κύριας και επικουρικής κατά περίπτωση), μεταξύ άλλων, οι διατάξεις των άρθρων τρίτου παρ. 10 του ν. 3845/2010 (ύψος επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και αδειας, για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους όλων των Φορέων Κύριας Ασφάλισης, με εξαίρεση τους συνταξιούχους του ΟΓΑ), 44 παρ. 13 του ν. 3986/2011 (Ειδική Εισφορά Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης), 2 παρ. 3 του ν. 4024/2011, 6 παρ. 2 του ν. 4051/2012, καθώς και των υποπαραγράφων ΙΑ.5 περ. 1 και ΙΑ.6 περ. 3 της παραγράφου ΙΑ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, οι οποίες, όπως προβάλλεται, έρχονται σε αντίθεση με κανόνες υπέρτερης τυπικής ισχύος και β) το ποσό των 10.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Η αγωγή, κατά το σκέλος της που πλήττει κρατήσεις επί των επικουρικών συντάξεων που έλαβε η αρχικώς ενάγουσα και στρέφεται κατά του πρώην ΕΤΕΑ, δεν αφορά συνταξιοδοτική διαφορά, υπαγόμενη στην ειδική αποκλειστική δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αλλά κοινωνικοασφαλιστική διαφορά, για την εκδίκαση της οποίας αρμόδια είναι τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 του ν. 702/1977, Α' 268 (πρβλ. ΕλΣ Τέταρτο Τμ. 1135/2022), κατά παραδοχή και των προβαλλομένων στο από 06.10.2022 υπόμνημα του e-ΕΦΚΑ, στον οποίο εντάχθηκε από 01.3.2020 το ΕΤΕΑΕΠ. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 του ν. 4700/2020, η υπό κρίση αγωγή, πρέπει, το σκέλος της αυτό, να παραπεμφθεί στο κατά τόπο αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών.

4. Ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας (ΚΔΔ), κυρωθείς με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999 (Α' 97) που εφαρμόζεται αναλόγως και στις αγωγές που εκδικάζονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο, βάσει του άρθρου 123 του π.δ. 1225/1981 (Α' 304) που ίσχυε κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής, ορίζει, στο άρθρο 71 «Ενεργητική νομιμοποίηση» ότι: «1. Αγωγή μπορεί να ασκήσει εκείνος ο οποίος έχει, κατά του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, χρηματική αξίωση από έννομη σχέση Δημόσιου δικαίου. 2. (...)» και στο άρθρο 73 «Περιεχόμενο δικογράφου» ότι: «1. Το δικόγραφο της αγωγής (...) πρέπει να περιέχει και: α) καθορισμό της έννομης σχέσης από την οποία απορρέει η αξίωση, β) σαφή έκθεση των πραγματικών περιστατικών, καθώς και τους λόγους που θεμελιώνουν κατά νόμο την αξίωση και γ) σαφώς καθορισμένο αίτημα. 2. Αίτημα της αγωγής μπορεί να είναι: α) η καταψήφιση της αξιούμενης παροχής, ή β) η αναγνώριση της αντίστοιχης αξίωσης.» (βλ. ήδη άρθρα 130 παρ 1 και 132 του ν. 4700/2020). Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι η ακριβής περιγραφή του αντικειμένου της διαφοράς είναι συνυφασμένη με τη λεπτομερή εξειδίκευση της απαίτησης που δικαιολογεί την άσκηση της αγωγής και την υποβολή αιτήματος ορισμένου και όχι αόριστου και ανεπίδεκτου δικαστικής εκτίμησης. Ως εκ τούτου, όταν με την αγωγή προβάλλεται αξίωση πληρωμής οφειλόμενου χρηματικού ποσού ή αναγνώρισης της σχετικής υποχρέωσης, πρέπει στο δικόγραφό της να περιέχεται, μεταξύ άλλων, σαφώς καθορισμένο αίτημα με αναφορά του ύψους του αιτουμένου ποσού, του χρόνου στον οποίο αυτό αφορά και του τρόπου υπολογισμού του. Όταν στο

δικόγραφο της αγωγής δεν περιέχονται όλα τα ανωτέρω στοιχεία ή όταν αυτά περιέχονται ασαφώς ή ελλιπώς, τότε η έλλειψη αυτή καθιστά μη νομότυπη την άσκηση της αγωγής και ως εκ τούτου απορριπτέα ως απαράδεκτη λόγω αοριστίας, του απαραδέκτου τούτου λαμβανομένου υπ' όψιν και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο. Η αοριστία αυτή του δικογράφου της αγωγής δεν μπορεί να θεραπευτεί ούτε με παραπομπή στο περιεχόμενο άλλων εγγράφων της δικογραφίας ούτε κατ' εκτίμηση των αποδείξεων ούτε, τέλος, με απλή αναφορά σε σχετική διάταξη νόμου (ΕλΣυν Ολ. 1397/2018, 4326/2014, 9/2009, 1453/2008, ΙΙΙ Τμ. 805/2022, 1575, 162/2014, 1771/2013, 3342/2012, 2684/2011, 1747/2009, Έκτο Τμ. Συμβ. 168/2022, πρβλ. ΣτΕ 1630/2012). Περαιτέρω, οι διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 (ΦΕΚ Α' 256) και έχει υπερνομοθετική ισχύ (άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος), δεν εμποδίζουν τον κοινό νομοθέτη να θεσπίζει δικονομικούς κανόνες και διατυπώσεις για την έγκυρη προσφυγή (πρόσβαση) στα δικαστήρια και την παροχή έννομης προστασίας, ειδικότερα δε ως προς τις προϋποθέσεις παραδεκτής άσκησης ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, που αποβλέπουν στη διασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και εξυπηρετούν τη νομική ασφάλεια. Οι προϋποθέσεις δε αυτές πρέπει να είναι πρόσφορες και να μην υπερβαίνουν τα όρια της αρχής της αναλογικότητας και τα όρια πέραν των οποίων ισοδυναμούν με κατάλυση άμεση ή έμμεση του ατομικού δικαιώματος για δικαστική προστασία (ΣτΕ 2088/2014, 3351, 1630, 1631/2012, Ολ. 3840/2009, πρβλ. ΕΔΔΑ απόφαση της 16.11.2000 Σωτήρης και Νίκος Κούτρας κατά Ελλάδος). Στην περίπτωση δε χρηματικής αξίωσης η απαίτηση αναγραφής στο δικόγραφο της αγωγής του αιτούμενου ποσού, του χρόνου στον οποίο αυτό αφορά καθώς και του τρόπου υπολογισμού του, η οποία συνάπτεται με την απαιτούμενη εκ του νόμου υποβολή αιτήματος σαφούς και ορισμένου, δεν υπερβαίνει τα όρια αυτά, καθόσον, αφενός μεν δεν περιορίζεται το δικαίωμα του ενάγοντος να προσφύγει στο δικαστήριο και να ζητήσει δικαστική προστασία αλλά προσδιορίζεται ο τρόπος άσκησης του σχετικού δικαιώματος, αφετέρου δε σε περίπτωση απόρριψης της αγωγής για τυπικό λόγο, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η απόρριψή της λόγω αοριστίας του δικογράφου, δεδομένου ότι το ορισμένο του δικογράφου συνιστά προϋπόθεση του παραδεκτού αυτού (ΣτΕ 2088/2012), παρέχεται η δυνατότητα στον ενάγοντα να επανέλθει με νέα ορισμένη αγωγή (άρθρο 76 του ΚΔΔ και ήδη άρθρο 141 του ν. 4700/2020). Εξάλλου, ο σκοπός της διασφάλισης της ορθής απονομής δικαιοσύνης επιτυγχάνεται, εφόσον καθίσταται συγκεκριμένη η διαφορά που υποβάλλεται σε δικαστική κρίση, ώστε το μεν δικαστήριο να μπορέσει να κρίνει τη βασιμότητα των ισχυρισμών του ενάγοντος, ο δε εναγόμενος να αμυνθεί είτε αρνούμενος στο σύνολό της ή εν μέρει την αγωγή είτε προβάλλοντας κατ' αυτής ενστάσεις (ΕλΣυν ΙΙ Τμ. 5028/2015).

5. Στην υπό κρίση υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Η αρχικώς ενάγουσα, εν ζωή συνταξιούχος του Δημοσίου κατά τα εκτιθέμενα στην αγωγή, ζητεί καθ' ερμηνεία αυτής, να αναγνωριστεί η υποχρέωση των εναγομένων να της καταβάλουν νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, το ποσό των 35.000 ευρώ. Από το ως άνω συνολικώς διεκδικούμενο ποσό, ζητεί, στο

κεφάλαιο «V. ΑΙΤΗΤΙΚΟ» της αγωγής: α) το ποσό των 25.000 ευρώ ως αποζημίωση, το οποίο σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, αντιστοιχεί «μεσοσταθμικά (...) περίπου» στη διαφορά μεταξύ των ποσών συντάξεων που έλαβε και των ποσών που θα ελάμβανε, εάν δεν εφαρμόζονταν επί των συντάξεών της (κύριας και επικουρικής κατά περίπτωση), μεταξύ άλλων, οι διατάξεις των άρθρων τρίτου παρ. 10 του ν. 3845/2010 (ύψος επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και αδείας, για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους όλων των Φορέων Κύριας Ασφάλισης, με εξαίρεση τους συνταξιούχους του ΟΓΑ), 44 παρ. 13 του ν. 3986/2011 (Ειδική Εισφορά Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης), 2 παρ. 3 του ν. 4024/2011, 6 παρ. 2 του ν. 4051/2012, καθώς και των υποπαραγράφων ΙΑ.5 περ. 1 και ΙΑ.6 περ. 3 της παραγράφου ΙΑ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, οι οποίες, όπως προβάλλεται, έρχονται σε αντίθεση με κανόνες υπέρτερης τυπικής ισχύος και β) το ποσό των 10.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Στο δικόγραφο της αγωγής εκτίθενται, μεταξύ άλλων, επί λέξει τα εξής, κατά πανομοιότυπο τρόπο και τους 50 ενάγοντες: «Λόγω του πολυπλόκου του υπολογισμού των περικοπών που επεβλήθησαν που καθορίζουν την θετική ζημία και που κυμαίνεται μεταξύ των € 13.616 ευρώ και των € 20.000 ευρώ, ζητούμε συνολική αποζημίωση για την θετική και αποθετική ζημία (...)» (σελ. 9 αγωγής), «Επομένως εκτός από την άμεση επιστροφή των παρακρατηθέντων ποσών συνυπάρχει και αιτία αποζημίωσης για λόγους ηθικής βλάβης (...) η χρηματική ικανοποίηση (sic) της οποίας συνδυαστικά θετικά και αποθετικά ανέρχεται σε τουλάχιστον € 35.000 ευρώ για τον κάθε έναν εξ ημών. Εξ αυτών τα € 25.000 ευρώ είναι μεσοσταθμικά η παρακράτηση που μας επεβλήθη και € 10.000 ευρώ, μεσοσταθμικά αντιστοιχεί στην χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστημεν (...). Τέλος όλως επικουρικώς ζητούμε όπως αναγνωριστεί η υποχρέωση των εναγομένων, να μας επιστρέψει κάθε ποσό που μας παρακράτησε εξ αιτίας των παραπάνω διατάξεων που λόγω του πολυπλόκου του υπολογισμού αυτών δε μπορούμε επακριβώς να προσδιορίσουμε (...)» (σελ. 10 αγωγής), «οι παραπάνω περιορισμοί κρατήσεις και εισφορές ανέρχονται μεσοσταθμικά για κάθε έναν από μας περίπου στις € 15.000 ευρώ ποσό το οποίο είναι αδύνατον να προσδιορίσουμε γι' αυτό και κατ' εκτίμηση ζητούμε ισόποση αποζημίωση, για την θετική ζημία που υπέστημεν πλέον του ποσού των € 10.000 ευρώ και συνολικά € 25.000 ευρώ, γω (sic) χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστημεν λόγω θετικής και αποθετικής ζημίας ένεκα των ζημιολόγων συμπεριφορών (...). Όλως επικουρικώς και σε περίπτωση που κριθεί αόριστο το παραπάνω αίτημά μας, ζητούμε να αναγνωριστεί η υποχρέωση των εναγομένων, να μας επιστρέψουν κάθε μείωση κράτησης ή εισφορά που επεβλήθη δυνάμει (...)» (σελ. 50 και 51 αγωγής), «Επειδή μεσοσταθμικά οι μειώσεις και οι παραπάνω κρατήσεις ανέρχονται για τον κάθε έναν από μας περίπου στις € 25.000 ευρώ χωρίς να είναι δυνατός ο ακριβής περιορισμός των ποσών. (...) Επειδή λόγω της πολυπλοκότητας θα πρέπει εάν κριθεί αόριστο το παραπάνω ποσό να αναγνωριστεί ότι τα εναγόμενα οφείλουν να μας επιστρέψουν κάθε ποσό που επήλθε συνεπεία μειώσεως κρατήσεως ή εισφοράς στις κύριες και επικουρικές συντάξεις μας δυνάμει των παραπάνω διατάξεων.» (σελ. 53 αγωγής). Περαιτέρω, δεν είναι σαφές αν στην κρινόμενη αγωγή υπάρχει αξίωση περί επιστροφής των περικοπών που αντιστοιχούν στην Εισφορά

Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ, άρθρα 38 του ν. 3863/2010 και 44 παρ. 10 και 11 του ν. 3986/2011), δεδομένου ότι οι εν λόγω διατάξεις παρατίθενται μεν αφηγηματικά στις σελ. 23 επ. και 28 επ. της αγωγής, που υπάγονται στην ενότητα «III. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ» του δικογράφου, στην οποία γίνεται εκτενής αναφορά μεταξύ άλλων, στις ρυθμίσεις των λεγόμενων μνημονιακών νόμων, χωρίς όμως η επιστροφή της περικοπής της ΕΑΣ να ζητείται τελικά από τους ενάγοντες (βλ. ενότητες «II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ» (σελ. 9 αγωγής), «IV. ΑΞΙΩΣΕΙΣ» (σελ. 51 αγωγής) και «V. ΑΙΤΗΤΙΚΟ» (σελ. 52 αγωγής) του δικογράφου, όπου στις αιτούμενες επιστροφές των συνταξιοδοτικών περικοπών δεν περιλαμβάνονται οι ανωτέρω διατάξεις περί ΕΑΣ.

6. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα έγιναν ερμηνευτικώς δεκτά στη σκέψη 4 της παρούσας, η υπό κρίση αγωγή είναι αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, καθώς όχι μόνο δεν προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού του αιτούμενου συνολικού ποσού, το οποίο δεν διαφοροποιείται για κανέναν από τους 50 ενάγοντες, αλλά και δεν ζητείται το ίδιο ποσό κάθε φορά, καθώς σε άλλα σημεία του δικογράφου το αιτούμενο ποσό αναφέρεται ότι «κυμαίνεται μεταξύ των € 13.616 ευρώ και των € 20.000 ευρώ» ενώ άλλοτε ζητούνται 15.000 ευρώ και άλλοτε 25.000 ευρώ. Επιπλέον, δεν προσδιορίζεται συγκεκριμένα σε ποιες επιμέρους αιτούμενες συνταξιοδοτικές μειώσεις αντιστοιχούν τα προαναφερθέντα συνολικώς αιτούμενα ποσά. Συνέπεια αυτών είναι το μη εξαγόμενο από κάποιο μαθηματικό υπολογισμό (ώστε να μπορεί να λάβει χώρα η αντίστοιχη επαλήθευση) αίτημα της αγωγής να καθίσταται ασαφές και μη ορισμένο, λαμβανομένου υπόψη και του ότι σε κανένα σημείο της αγωγής δεν προσδιορίζονται τα χρονικά διαστήματα για τα οποία ζητείται η επιστροφή των επίδικων συνταξιοδοτικών περικοπών. Μάλιστα, η αοριστία αυτή συνομολογείται σε περισσότερα σημεία του δικογράφου, όπου αναφέρεται, για παράδειγμα, ότι το αιτούμενο ποσό ζητείται «μεσοσταθμικά» και «περίπου» (βλ. προς αποφυγή επαναλήψεων, αναλυτικά την σκέψη 5 της παρούσας). Επίσης, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, δεν είναι σαφές αν στην αγωγή υπάρχει αξίωση περί επιστροφής των περικοπών που αντιστοιχούν στην ΕΑΣ. Κατόπιν αυτών, η κρινόμενη αγωγή είναι αόριστη και πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, διότι δεν περιέχει σαφώς καθορισμένο αίτημα, ενώ απορριπτέο είναι και το αίτημα της αγωγής περί επιδίκασης του ποσού των 10.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Εξάλλου, το αγωγικό αίτημα να αποκατασταθούν οι συντάξεις στο ύψος που θα ήταν, αν δεν είχαν εμφιλοχωρήσει, οι φερόμενες ως αντισυνταγματικές διατάξεις, είναι ομοίως απορριπτέο ως απαράδεκτο, δεδομένου ότι αίτημα της αγωγής μπορεί να είναι μόνο η καταψήφιση της αξιούμενης παροχής ή η αναγνώριση της αντίστοιχης αξίωσης και όχι η διάπλαση έννομης σχέσης δημοσίου δικαίου και μάλιστα για το μέλλον (πρβλ. ΕλΣυν II Τμ. 1238/2021, 1408/2020). Τέλος, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, πρέπει να απαλλαγούν οι κληρονόμοι της αρχικώς ενάγουσας από τα δικαστικά έξοδα (βλ. άρθρο 314 παρ. 3 εδ. β' σε συνδυασμό με το άρθρο 349 παρ. 1 του ν. 4700/2020).

7. Επί της αοριστίας της υπό κρίση αγωγής μειοψήφησε η έχουσα συμβουλευτική γνώμη Πάρεδρος Ελένη Ροζάκη, η οποία διατύπωσε την ακόλουθη γνώμη: **7.1.** Με τις διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 και 13 της ΕΣΔΑ κατοχυρώνεται το δικαίωμα πλήρους, αποτελεσματικής και ταχείας

δικαστικής προστασίας, μεταξύ άλλων και των προστατευόμενων από τα άρθρα 17 παρ. 1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ περιουσιακών δικαιωμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται και οι αξιώσεις των συνταξιούχων που εντάσσονται στο απορρέον από τις διατάξεις των άρθρων 16, 21 παρ. 3, 22 παρ. 2, 23 παρ. 2 εδ. β, 29, 45, 73 παρ. 2, 80, 87 επ., 103 και 104 του Συντάγματος ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών (βλ. ΕλΣυνΟλ 2020/2020, 137/2019, 1277, 32/2018, 244/2017, αποφ. ΕΔΔΑ 6.7.2005, Κοκκίνης κατά Ελλάδα, 6.11.2008, σκ. 29, Ρεβελιώτης κατά Ελλάδα, 4.12.2008, σκ. 27, Αποστολάκης κατά Ελλάδα, 22.10.2009, σκ. 29, Κωσταδήμας κατά Ελλάδα, 26.6.2012, σκ. 29), καθώς και οι αρχές της δίκαιης δίκης, της εύλογης διάρκειας αυτής και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης (βλ. ΕλΣυν Ολ 335/2021, Τέταρτο Τμ. 957/2021, αποφ. ΕΔΔΑ της 5.4.2018, Zubac κατά Κροατίας, σκέψη 98, της 27.7.2006, Ευσταθίου κατά Ελλάδα, σκέψη 26). Στο πλαίσιο αυτό, οι τιθέμενοι δικονομικοί κανόνες, μεταξύ των οποίων και οι όροι του παραδεκτού του ένδικου βοηθήματος, ήτοι πρόσβασης του διαδίκου στο δικαστήριο, πρέπει να υπηρετούν τις ανωτέρω αρχές, να ερμηνεύονται υπό το φως αυτών και όχι τυπολατρικά, να συνάπτονται με τη λειτουργία των δικαστηρίων (πρβλ. αποφ. ΕΔΔΑ, Σωτήρης και Νίκος Κούτρας ΑΤΤΕΕ κατά Ελλάδα, 16.11.2000, σκ. 22, και ΕΔΔΑ, Shulgin κατά Ουκρανίας, της 8.12.2011, σκ. 65) και να μην οδηγούν σε προσβολή του πυρήνα του δικαιώματος, ενόψει της αρχής της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 δ του Συντάγματος) που διατρέχει και την ΕΣΔΑ (πρβλ. ΕλΣυν Ολ 335/2021, αποφ. ΕΔΔΑ της 2.3.2017, Παρούτσας και λοιποί κατά Ελλάδα, της 22.4.2010, Καμβύσης κατά Ελλάδα και της 14.12.2006, Γιαννούσης κατά Ελλάδος). Περαιτέρω, η συμβατότητα των περιορισμών στο δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο με τις ανωτέρω υπέρτερης τυπικής ισχύος διατάξεις και αρχές συναρτάται με τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης διαδικασίας, πρέπει δε να λαμβάνονται υπ' όψιν η φύση, το ουσιαστικό διακύβευμα και οι συνολικές περιστάσεις της δίκης (βλ. στο πνεύμα αυτό απόφ. ΕΔΔΑ της 27.7.2006, Ευσταθίου κατά Ελλάδος, σκ. 25), ενώ στις περιπτώσεις που οι διατυπώσεις του παραδεκτού προκύπτουν από νομολογιακή ερμηνεία των σχετικών κανόνων και όχι ευθέως από σαφή και προβλέψιμο κανόνα δικαίου, επιβάλλεται η σχετική ερμηνεία να σέβεται μια εύλογη σχέση αναλογικότητας και να μην καταλήγει να περιορίσει την πρόσβαση του προσφεύγοντα με τρόπο ή σε τέτοιο σημείο που το δικαίωμά του σε δικαστήριο να πλήττεται στην ίδια του την ουσία (βλ. ΕλΣυν Ολ 4326/2014, απόφ. ΕΔΔΑ της 6.12.2011, Αναστασάκη κατά Ελλάδος, σκ. 26, βλ. ήδη την κατευθυντήρια διάταξη του άρθρου 15 του ν. 4700/2020 και ΕλΣυνΟλ 335/2021). Τέλος, εφόσον ο δικαιούχος έχει ασκήσει ένδικο βοήθημα ή μέσο από τη φύση του ικανό να θεραπεύσει άμεσα –και όχι με έμμεσο τρόπο– την επίδικη κατάσταση, δεν υποχρεούται να ασκήσει και άλλα, στα οποία έχει δικαίωμα, αλλά των οποίων η αποτελεσματικότητα είναι αβέβαιη, συνεπαγόμενη περαιτέρω καθυστέρηση και οικονομική επιβάρυνση του διαδίκου (βλ. ΕλΣυν Τέταρτο Τμ. 957/2021, αποφ. ΕΔΔΑ της 26.6.2012, «Κωσταδήμας κατά Ελλάδος», σκ. 25 και της 26.9.1996 «Μανουσάκης και λοιποί κατά Ελλάδα», σκ. 33).

7.2. Ενόψει αυτών των υπέρτερης τυπικής ισχύος διατάξεων και αρχών, το Τμήμα κατά την εξέταση του παραδεκτού

του ενώπιόν του υποβληθέντος ενδίκου βοηθήματος και προς διασφάλιση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, κατά τα ανωτέρω, οφείλει να προβαίνει σε ορθή εκτίμηση και ερμηνεία του συνόλου του περιεχομένου του οικείου δικογράφου, κατά τρόπο ώστε να αποκαθίσταται το τυχόν ατελές της τυπικής διατύπωσής του, να ανευρίσκεται ο ακριβές του νόημα και να εξετάζονται κατά το δυνατόν οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί του αιτούμενου δικαστικής προστασίας κατ' ουσίαν [βλ. ΕλΣυν Ολ 1820/2021, πρβλ. αποφ. ΕΔΔΑ, Κοσκινά και λοιποί κατά Ελλάδα, 21.2.2006, Βασιλάκης κατά Ελλάδα, 17.1.2008, Ζουμπουλίδης κατά Ελλάδα, 14.12.2006, Ευσταθίου και λοιποί κατά Ελλάδα, 27.7.2006, Λιακοπούλου κατά Ελλάδα, 24.5.2006].

7.3. Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 71 και 73 του ΚΔΔ, αναλόγως εφαρμοζομένων βάσει του άρθρου 123 του π.δ/τος 1225/1981, που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο άσκησης της ένδικης αγωγής και όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου (βλ. ΕλΣυνΟλ 1397/2018, 4326/2014, 9/2009, βλ. ήδη άρθρα 130 και 132 του ν. 4700/2020), συνάγεται ότι το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει, μεταξύ άλλων, ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της διαφοράς, ήτοι α) την έννομη σχέση από την οποία απορρέει η αξίωση, β) σαφή έκθεση των πραγματικών περιστατικών, με τους λόγους που θεμελιώνουν κατά νόμο την αξίωση και γ) ορισμένο αίτημα. Τούτο δε, κατά τρόπον ώστε το μεν δικαστήριο να δύναται να ελέγξει τη νομική βασιμότητα της αγωγής ο δε εναγόμενος να είναι σε θέση να αμυνθεί, υπό όρους ισοπλίας (άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος, 6 παρ. 1 και 14 της ΕΣΔΑ, 11 του ν. 4700/2020, βλ. ΕλΣυνΟλ 4326/2014, ΣτΕ 1502/2022). Στο πλαίσιο αυτό, ουσιώδες στοιχείο για το νομικώς ή ποιοτικώς και ποσοτικώς ορισμένο της αγωγής συνιστά η πληρότητα της ιστορικής της βάσης, δηλαδή η παράθεση όλων των κρίσιμων και επαρκώς εξειδικευμένων πραγματικών περιστατικών, από τα οποία, κατά τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου και ειδικότερα από την εφαρμοστέα νομική διάταξη, πηγάζει το επίδικο δικαίωμα και η επικαλούμενη από τον ενάγοντα έννομη συνέπεια (αρχή του συγκεκριμένου προσδιορισμού του αντικειμένου της δίκης), ώστε αφενός να γίνεται σεβαστή η αρχή της προδικασίας (βλ. άρθρα 33 ΚΔΔ και 16 του ν. 4700/2020) και αφετέρου είναι σε θέση το δικαστήριο να διαπιστώσει το είδος και την έκταση του αγωγικού αιτήματος, να διατάζει τις δέουσες αποδείξεις και να προβεί στην κατάστρωση ολοκληρωμένου υπαγωγικού συλλογισμού, διασφαλίζοντας τα δικαιώματα άμυνας των μερών (βλ. ΕλΣυνΟλ 4326/2014, 1453/2008, ΑΠ 813/2013, 481/2012, 1042/2009, ΣτΕ 1502/2022, 1370/2020).

7.4. Σύμφωνα, όμως, και με τις προεκτεθείσες υπέρτερης τυπικής ισχύος αρχές (βλ. σημεία 7.1. και 7.2 της παρούσας γνώμης), για την εκφορά δικανικής κρίσης σχετικά με το εάν ο ενάγων εκπλήρωσε επαρκώς το δικονομικό βάρος επίκλησης των ανωτέρω στοιχείων, επιβάλλεται να συνεκτιμηθούν α) η φύση της ουσιαστικής δημοσίου δικαίου σχέσης και δη της συνταξιοδοτικής, όταν η διαφορά αναφύεται στο πλαίσιο απονομής σύνταξης (άρθρο 98 παρ. 1 στ του Συντάγματος, άρθρο 8 παρ. 3 περ. α, β και γ του ν. 4820/2021), στην οποία η θέση του Δημοσίου ή άλλου φορέα δημόσιας εξουσίας (εναγομένου) είναι σε κάθε περίπτωση υπερέχουσα σε σχέση με εκείνη του διοικουμένου (ενάγοντος), ανισότητα που εξισορροπείται από τις θεμελιώδεις οργανωτικές αρχές της διοικητικής δίκης και δη του ανακριτικού συστήματος [βλ. άρθρα 12 και 13 του ν.

4700/2020, βλ. αντιθέτως τις διαφορετικές αρχές που ισχύουν στο πλαίσιο των ιδιωτικού δικαίου διαφορών, όπου ισχύει το συζητητικό σύστημα, κατ' άρθρο 106 ΚΠολΔ, και το βάρος επίκλησης των πραγματικών περιστατικών, με τη μείζονα πληρότητα και ακρίβεια εκ μέρους του ενάγοντος εμφανίζει μεγαλύτερη ένταση, βλ. συναφώς ΑΠ 1330/2022, 1406/2021), β) η συνθετότητα και πολυπλοκότητα των ρυθμιστικών της διαφοράς κανόνων και δη των συνταξιοδοτικών που, εκτός του ότι διαταράσσουν τις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της σαφήνειας και της προβλεψιμότητας (βλ. ΕλΣυνΟλ 1277, 32/2018, 244/2017, πρβλ. αποφ. ΕΔΔΑ της 6.11.2008, Ρεβελιώτης κατά Ελλάδα, σκέψη 29, της 26.6.2012, Κωσταδήμας κατά Ελλάδος, σκέψη 29), ενδέχεται, αναλόγως των περιστάσεων, να δυσχεραίνουν την πλήρη και απολύτως ακριβή επίκληση όλων των εξειδικευμένων πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του ενάγοντος, ενώ αυτά δύνανται ευχερώς να προκύψουν από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου (βλ. άρθρα 129 και 149 του ΚΔΔ και 125 του ν. 4700/2020), εντός της σφαίρας γνώσης του εναγομένου φορέα, καθιστώντας εκ των πραγμάτων ευχερή την άμυνά του και γ) το ουσιαστικό διακύβευμα σε περίπτωση απόρριψης του ενδίκου βοηθήματος, ιδίως στο πλαίσιο των συνταξιοδοτικών διαφορών (βλ. επί της δέσμης αυτής διαφορών μεταξύ άλλων ΕλΣυνΟλ 1820, 335/2021 και αποφ. ΕΔΔΑ της 22.7.2010, Τσουκαλάς κατά Ελλάδος, παρ. 52, της 15.9.2009, Moskal κατά Πολωνίας, παρ. 72).

7.5. Στην υπό κρίση υπόθεση, από τη συνολική επισκόπηση του περιεχόμενου της ένδικης αγωγής, που θεμελιώνεται στις διατάξεις του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ (βλ. σκέψεις 3 και 5 της παρούσας), καθώς και από την εκτίμηση του συνολικού πνεύματος αυτής, προκύπτει ότι η αγωγή, αν και φέρει ελλείψεις στην ιστορική της βάση που αντανακλώνται και στο αίτημα αυτής, παρίσταται αρκούντως νομικώς (ποιοτικώς) και ποσοτικώς ορισμένη ώστε να είναι δεκτική δικαστικής εκτίμησης (βλ. άρθρο 59 παρ. 3 του ν. 4700/2020), ενόψει της φύσης και του αντικειμένου της διαφοράς, ενώ καθίσταται εφικτή η αποτελεσματική κατ' αυτής άμυνα του πρώτου εναγομένου, αλλά και η υπεισέλευση του Τμήματος στην ουσία της υπόθεσης και στην οικεία αποδεικτική διαδικασία, στον βαθμό που κριθεί ότι πληρούνται και οι λοιποί όροι του παραδεκτού και του νόμου βασίμου αυτής. Ειδικότερα, στην αγωγή διαλαμβάνονται: α) οι έννομες σχέσεις από τις οποίες απορρέουν οι ένδικες αξιώσεις (βλ. άρθρα 73 παρ. 1 α του ΚΔΔ και ήδη 132 παρ. 1 α του ν. 4700/2020) και συγκεκριμένα i. η συνταξιοδοτική σχέση που συνέδεε την αρχικώς ενάγουσα με το πρώτο εναγόμενο (Ελληνικό Δημόσιο), υπό την ιδιότητά της ως συνταξιούχου δημοσίου υπαλλήλου, κατά τα ιστορούμενα στην αγωγή της, στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκαν οι κατά τους ισχυρισμούς της παράνομες περικοπές στην κύρια σύνταξή της, ώστε να εγείρεται συνταξιοδοτική διαφορά υπαγόμενη στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. άρθρο 98 παρ. 1 στ' Συντάγματος, άρθρο 8 παρ. 3 περ. α, β και γ του ν. 4820/2021, καθώς και άρθρο 5B του ν. 4387/2016, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 23 του ν. 4670/2020, βλ. ΑΕΔ 28, 1/2004, 7, 6/2003, 4, 3/2002, 4/2001, 5/1999, ΕλΣυν Ολ 2020/2020, 484/2018, 1510/1996, ΕλΣυν Ολ. Πρακτ. 1ης Ειδ. Συν/σης της 20.4.2016, 3ης Ειδ. Συν/σης της 24.6.2010, II Τμ. 957/2021, 930/2019, ΣτΕ 1229/2016) και ii. η σαφώς διακρινόμενη από την ανωτέρω συνταξιοδοτική σχέση, εκ της ίδιας δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας κοινωνικοασφαλιστική σχέση, κατ' άρθρο 22 παρ. 5

του Συντάγματος, που την συνδέει με το δεύτερο εναγόμενο ΕΤΕΑ, στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκαν περικοπές στην επικουρική της σύνταξη, διαφορά που εμπίπτει στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων [βλ. άρθρα 94 παρ. 1 και 95 παρ. 1 β του Συντάγματος και 7 παρ. 1 α του ν. 702/1977 (Α' 268), ΑΕΔ 2/2004], β) κατά προσήκουσα και ορθή εκτίμηση του δικογράφου, ενόψει της ρυθμιστικής αντιστοιχίας των διατάξεων που επέβαλαν τις επίδικες περικοπές στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου (νόμοι 3865/2010, 3869/2011, 4024/2011, 4051/2012) και στο επάλληλο, συνταγματικά και λειτουργικά διακριτό κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα, τα κρίσιμα και ουσιώδη πραγματικά περιστατικά, προσδιοριστικά της αιτίας και της αιτιώδους συνάφειας της συμπεριφοράς των οργάνων του πρώτου εναγομένου με την επικαλούμενη ζημία της αρχικώς ενάγουσας, καθώς και οι λόγοι που θεμελιώνουν κατά νόμο τις αξιώσεις και δικαιολογούν την άσκηση της αγωγής κατ' αυτού, που συνίστανται στην θέσπιση και εφαρμογή από τα όργανα αυτού των διατάξεων i. του άρθρου τρίτου παρ. 6 του ν. 3865/2010, σχετικά με τις περικοπές των δώρων εορτών και αδείας στους λειτουργούς και υπαλλήλους, μεταξύ άλλων και του Δημοσίου (αντί των διατάξεων του άρθρου τρίτου παρ. 10 του ίδιου νόμου που αναφέρονται στο δικόγραφο και αφορούν στις αντίστοιχες μειώσεις των συντάξεων των ΦΚΑ), ii. του άρθρου 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 (αντίστοιχες των διατάξεων του άρθρου 44 παρ. 13 του ίδιου νόμου, που μνημονεύονται στο δικόγραφο και αφορούν σε μειώσεις των συντάξεων των Φορέων και Κλάδων Επικουρικής Σύνταξης), με την οποία αυξήθηκαν από 1.8.2011 τα ποσοστά της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων (ΕΑΣ) του Δημοσίου που είχαν το πρώτον επιβληθεί με τις διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, των τελευταίων ρητώς αναφερομένων στο δικόγραφο της αγωγής, καθιστώντας σαφές ότι και η περικοπή αυτή περιλαμβάνεται στα αιτούμενα ποσά, iii. του άρθρου 1 παρ. 10 του ν. 4024/2011, με τις οποίες μειώθηκαν οι συντάξεις του Δημοσίου από 1.1.2011 (σε αντιστοιχία προς τις αναφερόμενες στην αγωγή διατάξεις του 2 παρ. 3 του ν. 4024/2011 με τις οποίες επιβλήθηκαν μειώσεις στις επικουρικές συντάξεις του δεύτερου εναγομένου ΕΤΕΑΜ), iv. του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 4051/2012, με τις οποίες επιβλήθηκαν περαιτέρω μειώσεις στις συντάξεις του Δημοσίου από 1.1.2012 (κατ' αντιστοιχία προς τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 4051/2012, με τις οποίες επιβλήθηκαν σχετικές μειώσεις από τους φορείς επικουρικής ασφάλισης, μεταξύ των οποίων και το ΕΤΕΑΜ), v. του άρθρου πρώτου παρ. Β υποπαρ.Β3 του ν. 4093/2012, με τις οποίες μειώθηκαν οι συντάξεις του Δημοσίου - όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 4111/2013 (Α' 18), με έναρξη ισχύος - σύμφωνα με την παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου από 19.11.2012, καθώς και της υποπαρ. Β4 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, με τις οποίες καταργήθηκαν τα δώρα εορτών και το επίδομα αδείας στις συντάξεις του Δημοσίου (σε αντιστοιχία προς τις αναφερόμενες στο δικόγραφο διατάξεις του άρθρου πρώτου υποπαρ. ΙΑ.5 περ. 1 και υποπαρ. ΙΑ.6 περ. 3 του ίδιου νόμου για τις μειώσεις των συντάξεων και την κατάργηση των δώρων εορτών και του επιδόματος αδείας αντιστοίχως στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης), διατάξεις οι οποίες, κατά τα ειδικότερα προβαλλόμενα στην αγωγή, επέφεραν μειώσεις στη σύνταξη της αρχικώς ενάγουσας, αντιβαίνουσες στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ, γ) την κατά προσέγγιση

έκταση της ζημίας, λόγω της επικαλούμενης στο δικόγραφο αδυναμίας ακριβούς προσδιορισμού της και από τις δύο έννομες σχέσεις (συνταξιοδοτική και κοινωνικοασφαλιστική), ενδεικτικές της οποίας είναι οι αναφορές του δικογράφου, ως εκ της ομαδικής της φύσης, σε μεσοσταθμικό υπολογισμό μεταξύ 13.616 έως 20.000, που καταλήγει όμως σε σαφή καθορισμό του αιτούμενου κεφαλαίου ανά ενάγοντα (βλ. παρ. II «Ιστορικό» στις σελ. 9 και 10 καθώς παρ. V «Αιτητικό» στις σελ. 52 του δικογράφου), το οποίο συντίθεται i. από το σκέλος που ζητείται, ως αποκατάσταση της, κατ' ορθή εκτίμηση, θετικής ζημίας ύψους 25.000 ευρώ, την οποία φέρεται να υπέστη η ενάγουσα εξαιτίας της θέσπισης και επιβολής των περικοπών στην κύρια και την επικουρική της σύνταξη και το οποίο ελλείπει άλλου χρονικού προσδιορισμού, όπως συνάγεται από το συνολικό πνεύμα της αγωγής, ανάγεται στο κατά προσέγγιση σύνολο της ζημίας που υπέστη η ενάγουσα από την θέση σε ισχύ των κατ' ιδίαν διατάξεων, ως ανωτέρω, έως και την άσκηση της ένδικης αγωγής της (15.11.2016), ii. από το ποσό των 10.000 ευρώ, ως συνολική ηθική βλάβη, κατ' άρθρο 932 ΑΚ, ένεκα των παράνομων ενεργειών των οργάνων των εναγομένων και δ) από το αίτημα (άρθρο 73 παρ. 1 γ του ΚΔΔ και ήδη άρθρο 132 παρ. 1 γ του ν. 4700/2020), το οποίο συνίσταται στην κατ' εκτίμηση του δικογράφου αναγνώριση της υποχρέωσης (βλ. και σκέψη 3 της παρούσας) αποκατάστασης της ως άνω συνολικής ζημίας της αρχικώς ενάγουσας «κατά το μέτρο ευθύνης» εκάστου εναγομένου, ήτοι στο ποσό που έκαστος αυτών υποχρεούται σε αποζημίωση, κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, επί του συνολικού δε αυτού αιτήματος θα έπρεπε να υπολογισθούν και οι οικονομικές επιβαρύνσεις της αρχικώς ενάγουσας και ήδη των κληρονόμων αυτής εάν γινόταν ερμηνευτικά δεκτός ο καταψηφιστικός χαρακτήρας της αγωγής (βλ. άρθρο 274 παρ. 2 του ΚΔΔ, σε συνδυασμό με άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως ίσχυε και ήδη άρθρο 313 παρ. 2 του ν. 4700/2020). **7.6.** Περαιτέρω διαπιστώνεται μεν ότι τόσο η έκταση της ζημίας της αρχικώς ενάγουσας όσο και το αίτημα αυτής δεν επιμερίζεται και δεν εξειδικεύεται ανά περικοπή και ανά ενεχόμενο φορέα, στο πλαίσιο κάθε διακριτής έννομης σχέσης (συνταξιοδοτικής και κοινωνικοασφαλιστικής), πλην ο μη επιμερισμένος υπολογισμός της παρίσταται κατ' αρχήν συγγνωστός. Και τούτο, διότι με τους ως άνω νόμους επήλθαν σωρευτικές περικοπές στις κύριες και τις επικουρικές συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων διά της θέσπισης σύνθετων ρυθμίσεων εντός των δύο επαλλήλως ισχυόντων ασφαλιστικών συστημάτων, με συνέπεια να είναι κατ' αρχήν δικαιολογημένη η συγκεχυμένη επίκληση των σχετικών ρυθμίσεων εκ μέρους των διαδίκων και η δυσχέρεια ακριβούς υπολογισμού της ζημίας, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα με την αγωγή, ενώ κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής (15.11.2016) είχε ήδη συσταθεί ο ΕΦΚΑ (βλ. τις διατάξεις του ν. 4387/2016), με τις διατάξεις του οποίου επήλθε μία κατ' αρχήν νομοτεχνική σύγκρουση των κατά το Σύνταγμα διακριτών ως άνω εννόμων σχέσεων, ήδη αποσαφηνισθείσα με τις αναδρομικώς ισχύουσες γνησίως ερμηνευτικές διατάξεις των άρθρων 21, 22 και 23 του ν. 4620/2020 (βλ. επί των εγερθέντων νομικών ζητημάτων και της διάστασης και της εξέλιξης της σχετικής νομολογίας ΕλΣυν Ολ. Πρακτ. της 1ης Ειδ. Συν/σης της 20.4.2016, ΕλΣυν ΙΙ Τμ. 930/2019, ΙΙΙ Τμ. 277, 278/2019 και ήδη ΕλΣυν 1477, 504/2021, 2020/2020, καθώς και ΣτΕ Ολ 1880/2019 και ήδη ΣτΕ 2166/2022),

στον οποίο έχει ήδη ενταχθεί και το δεύτερο εναγόμενο από την 1.3.2020 (βλ. άρθρο 51 Α παρ. 2 του ν. 4387/2016, που προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4670/2020). Περαιτέρω, ο εν λόγω μη ειδικός επιμερισμός των κονδυλίων δεν παρίσταται εν προκειμένω ουσιώδης για τον σχηματισμό του υπαγωγικού συλλογισμού. Και τούτο, διότι α) το σύνολο των ζητημάτων που εγείρονται με την υπό κρίση αγωγή ως προς τη νομική βασιμότητα αυτής και τη συμβατότητα των επίδικων περικοπών με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ έχουν επιλυθεί με αποφάσεις της Ολομέλειας του Δικαστηρίου (βλ. τις αποφάσεις ΕλΣυνΟλ 1388/2018 και 1389/2021 με τις οποίες κρίθηκε η συμβατότητα με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ των περικοπών των δώρων εορτών και του επιδόματος αδείας στο πλαίσιο του πρώτου και του δεύτερου Μνημονίου αντιστοίχως, ΕλΣυνΟλ 244/2017, 32/2018, 504 και 1477/2021, με τις οποίες κρίθηκε η αντίθεση της ΕΑΣ στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ για το διάστημα μέχρι την 31.12.2018, ΕλΣυνΟλ 1277/2018 για την αντίθεση στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ των διατάξεων της υποπαρ. Β3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ΕλΣυνΟλ 1975/2021 για την συμβατότητα των περικοπών των νόμων 4024/2011 και 4051/2012 με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ, καθώς και των διατάξεων της υποπαρ. Β3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 από τη σύσταση του ΕΦΚΑ και εφεξής αλλά και επί της επίδρασης των διατάξεων του άρθρου 33 του ν. 4734/2020 για την καταβολή ποσών που αντιστοιχούν στην τελευταία ως άνω περικοπή στις εκκρεμείς δίκες), στο πλαίσιο πρότυπης δίκης και προδικαστικού ερωτήματος (άρθρο 108 Α του π.δ/τος 1225/1981 και ήδη άρθρα 162 και 163 του ν. 4700/2020), που αποτελούν μηχανισμούς εναρμόνισης της νομολογίας των κατώτερων δικαστικών σχηματισμών του Δικαστηρίου (βλ. ΕλΣυν Ολ. 1385, 1377, 1376/2021, απόφ. ΕΔΔΑ της 23.5.2019, Σινέ Τσαγκαράκη κατά Ελλάδος, σκ. 49), στον βαθμό δε που δεν προβάλλονται ειδικότεροι ισχυρισμοί με την υπό κρίση αγωγή και δεν έχουν μεταβληθεί τα νομικά και πραγματικά δεδομένα επί των οποίων στηρίχθηκαν οι σχετικές αποφάσεις της Ολομέλειας, θα υιοθετηθούν και στην υπό κρίση υπόθεση, ενόψει των απορρεουσών από το κράτους δικαίου αρχών της ασφάλειας δικαίου, της ισόνομης και ορθής απονομής της δικαιοσύνης [βλ. ΕλΣυν Τέταρτο Τμ. 957/2021, ΙΙ Τμ. 930/2019, πρβλ. Πρακτ 7.12.2010 Συν/σης ΛΖ της Β΄ Συνόδου της Βουλής, σελ. 2268 για την ευρύτερη δεσμευτικότητα των αντίστοιχων διαδικασιών ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά τον ν. 3900/2010 (Α΄ 213), απόφ. Ειδ. Δικ. 127/2016 και κατ' αναλογία αποφ. ΕΔΔΑ της 2.6.2016 Παπαϊωάννου κατά Ελλάδας, σκ. 41, της 2.11.2010 «Stefanica κατά Ρουμανίας», σκ. 37 και 38, της 24.3.2009 «Tudor Tudor κατά Ρουμανίας», σκ. 29, της 1.12.2009 «Viničić και λοιποί κατά Σερβίας», σκ. 56], β) η ακριβής έκταση της ευθύνης του εναγομένου Ελληνικού Δημοσίου σε σχέση με την ζημία που υπέστη η ενάγουσα είναι ευχερώς προσδιορίσιμη για το Δικαστήριο, όπως και η σχετική άμυνα του εναγομένου, απορρέουσα ευθέως εκ των στοιχείων του διοικητικού φακέλου (σχετικά ενημερωτικά σημειώματα της καταβληθείσας σύνταξης, που αποτελούν και τη βάση της οικείας αποδεικτικής διαδικασίας (βλ. άρθρα 248 και 249 του ν. 4700/2020), ενώ παρέχεται πλήρης δυνατότητα στο Δικαστήριο να τάξει αποδείξεις προς μόρφωση πλήρους δικανικής πεποίθησης με την προσκόμιση στοιχείων που ανάγονται στην σφαίρα γνώσης του εναγομένου, χωρίς να υφίσταται κίνδυνος επιδίκασης ποσού

πέραν του κατά νόμο αναλογούντος, όπως σε κάθε περίπτωση εσφαλμένου υπολογισμού του ποσού της ζημίας από τον ενάγοντα (βλ. άρθρα 242 επ. του ν. 4700/2020, ιδίως δε άρθρο 243 αυτού για την κατανομή του βάρους απόδειξης αναλόγως της σφαίρας γνώσης των μερών), γ) δεν υφίσταται δικονομικός κίνδυνος σύγχυσης ως προς το τμήμα της ζημίας που μπορεί να κριθεί από το παρόν Τμήμα και του τμήματος που αφορά στην κοινωνικοασφαλιστική σχέση, καθόσον και οι δύο αντικειμενικά σωρευόμενες έννομες σχέσεις είναι δημοσίου δικαίου, μετά δε την εκφορά οριστικής κρίσης από το παρόν Τμήμα επί του σκέλους της διαφοράς που εμπίπτει στη δικαιοδοσία του, η υπόθεση θα παραπεμφθεί κατά το κοινωνικοασφαλιστικό της σκέλος στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, κατ' άρθρο 6 παρ. 2 του ν. 4700/2020, που συνιστά εκδήλωση της θεσμικής συνεργασίας των δικαστηρίων των δύο διακριτών δικαιοδοσιών της διοικητικής δικαιοσύνης (βλ. άρθρο 12 ΚΔΔ και 94 παρ. 1 του Συντάγματος), προκειμένου να κριθεί το παραδεκτό και το βάσιμο του οικείου ενδίκου βοηθήματος κατά το μέρος αυτό, δ) δεν εγείρει ζητήματα αοριστίας η μη ειδική επίκληση των επιμέρους χρονικών διαστημάτων στα οποία ανάγονται οι επίδικες αξιώσεις διότι i. τούτο κατά τα ανωτέρω συνάγεται ευθέως από το περιεχόμενο της αγωγής, εκτείνεται δε στο σύνολο των επιβληθεισών περικοπών (κεφάλαιο 25.000 ευρώ κατά τους ισχυρισμούς της αρχικώς ενάγουσας) από την έναρξη ισχύος των σχετικών διατάξεων μέχρι και την άσκηση της αγωγής, με αποτέλεσμα να προσδιορίζεται επαρκώς το στοιχείο αυτό της ιστορικής βάσης της αγωγής, τυχόν δε απαίτηση για ειδικότερη αναφορά των χρονικών διαστημάτων και αντιστοίχισή τους με την ζημία, ως εκ της περιοδικότητας των περικοπών, θα αποτελούσε νομολογιακή κατεύθυνση, μη απορρέουσα από ρητό και σαφή κανόνα δικαίου, επιφέροντας, υπό τις περιστάσεις της παρούσας δίκης, δυσανάλογες συνέπειες για το δικαίωμα δικαστικής προστασίας, ii. όπως έχει κριθεί, αναγκαίο στοιχείο για το ορισμένο της αγωγής συνιστά η παράθεση στο αγωγικό αίτημα του ποσού του οποίου ζητείται η επιδίκαση (βλ. ΕλΣυν Ολ 1397/2018, ΙΙ Τμ. 5038/2015, πρβλ. ΑΠ 2055/2006, 364/198, ΣτΕ 1/2013), όχι όμως και ο τρόπος υπολογισμού του (βλ. ΕλΣυνΟλ 4326/2014), του οποίου μεταβλητή αποτελεί και το χρονικό διάστημα επί περιοδικών παροχών και iii. δεν επιρρίπτεται κατά νόμο στον ενάγοντα το δικονομικό βάρος επίκλησης του μη παραγεγραμμένου της απαίτησής του, καθόσον τούτο επαφίεται στο Δικαστήριο, το οποίο οφείλει να διαγνώσει τη συνδρομή ή μη των σχετικών περί παραγραφής προϋποθέσεων με βάση τον ευρύτερο χρονικό ορίζοντα της ζημιόγόνου συμπεριφοράς του πρώτου εναγομένου, που συνάγεται εν προκειμένω ευχερώς από τον χρόνο θέσης σε ισχύ των διατάξεων και της εφαρμογής της από την συνταξιοδοτική διοίκηση έως την άσκηση της αγωγής, με αναγωγή στα στοιχεία του φακέλου κατά την αποδεικτική διαδικασία [βλ. άρθρα 90 επ. του ν. 2362/1995 (Α' 247) και ήδη άρθρο 140 του ν. 4270/2014 (Α' 143)] (βλ. ΕλΣυνΟλ 1521/2017) και ε) κατ' αρχήν διαγνώσιμο είναι και το σκέλος της τυχόν επελθούσας ηθικής βλάβης της αρχικώς ενάγουσας από τις επίδικες αλλεπάλληλες περικοπές, για το ορισμένο της οποίας δεν απαιτείται ειδικότερη αναφορά των κατ' ιδίαν πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του πρώτου εναγομένου, αφού το πραγματικό θεμέλιο αυτής ταυτίζεται με εκείνο της θετικής ζημίας της αρχικώς ενάγουσας (πρβλ. ΑΠ 1445/2003, Διοικ. Εφ.Αθ. 2422/2022), ενώ και η έλλειψη επιμερισμού του ποσού,

στο πλαίσιο έκαστης έννομης σχέσης δεν παρίσταται εν προκειμένω ουσιώδης, όπως και εκείνη του κεφαλαίου (βλ. σε κάθε περίπτωση και την πάγια νομολογία του Τμήματος περί απορρίψεως του σχετικού αγωγικού κονδυλίου, ως αβασίμου όταν έχει ως αιτία τις επίμαχες περικοπές και δεν προβάλλονται ειδικότεροι ισχυρισμοί εκ μέρους των εναγόντων, ΕλΣυν Τέταρτο Τμ. 1147, 1126/2022 κ.α.). **7.7.** Τέλος, ενόψει της διασφάλισης του δικαιώματος πλήρους και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και των ανωτέρω υπέρτερης τυπικής ισχύος αρχών (βλ. σημ. 7.1. έως 7.4 της παρούσας γνώμης) και συνεκτιμωμένων των περιστάσεων της επίδικης διαφοράς που κατατείνουν στο ευχερώς διαγνώσιμο των σχετικών ζητημάτων (νομικών και πραγματικών), του ουσιαστικού διακυβεύματος για τους συνεχίζοντες της δίκη κληρονόμους της αρχικώς ενάγουσας και των ευρύτερων συνεπειών μίας κρίσης περί απαραδέκτου για τις αντικειμενικά σωρευόμενες αιτήσεις δικαστικής προστασίας (ομαδικό δικόγραφο 50 εναγόντων), επιβάλλεται η άμεση επίλυσή της στο παρόν στάδιο και όχι η απόρριψή της με την δυνατότητα επανάσκησής της, κατ' άρθρο 141 παρ. 2 του ν. 4700/2020, που συνεπάγεται περαιτέρω καθυστέρηση με αβέβαιη έκβαση για τους διαδίκους. Η γνώμη, όμως, αυτή δεν εκράτησε.

Για τους λόγους αυτούς

Παραπέμπει την αγωγή κατά το μέρος που αφορά στις κρατήσεις επί των επικουρικών συντάξεων που κατά την αγωγή, καταβλήθηκαν στην αρχικώς ενάγουσα και η οποία στρέφεται κατά του πρώην Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑ), στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών.

Απορρίπτει την αγωγή κατά τα λοιπά.

Απαλλάσσει τους κληρονόμους της αρχικώς ενάγουσας από τα δικαστικά έξοδα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη στις 16 Μαρτίου 2023.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου (Α' Τμήμα Διακοπών), στις 3 Ιουλίου 2023.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ